

Цивільне право і цивільний процес

УДК 347.1:349.4:341.24

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18830983>

**Гармонізація цивільного та земельного законодавства в контексті
європейської інтеграції України**

Шведенко Павло Юрійович,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і
права, Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та
інформаційних технологій, Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-4170-0148>

Коваль Наталія Вікторівна,

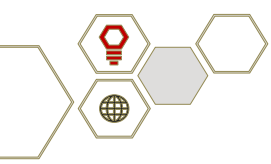
кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин,
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук, Міжрегіональна
Академія управління персоналом, Київ, Україна,
<https://orcid.org/0009-0000-7503-9362>

Чубоха Надія Федорівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін, Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-9954-3632>

Прийнято: 16.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація: Метою статті є комплексне дослідження проблем і
перспектив гармонізації цивільного та земельного законодавства України з
правом Європейського Союзу в умовах воєнного стану, підвищених
корупційних ризиків та обмеженої інституційної спроможності, а також

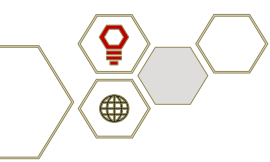

обґрунтування практичних напрямів подальшої адаптації до *acquis communautaire* з урахуванням сучасних євроінтеграційних викликів.

Методи. У дослідженні застосовано системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та аналітичний методи. Використано аналіз нормативно-правових актів України та ЄС, практики імплементації директив ЄС, матеріалів звітів Європейської Комісії, а також узагальнення доктринальних підходів у сфері цивільного та земельного права. Застосовано елементи інституційного та функціонального аналізу для оцінювання впливу війни, цифровізації та антикорупційних механізмів на процес гармонізації.

Результати. Встановлено, що станом на кінець 2025 року Україна досягла помітного прогресу в адаптації цивільного законодавства, зокрема у сфері адміністративних процедур, судової практики та усунення дуалізму приватного права внаслідок скасування Господарського кодексу України. Водночас виявлено фрагментарність механізмів альтернативного вирішення спорів і медіації, недостатню роль судової практики у формуванні єдиного підходу до приватного права, а також обмежену гармонізацію у сфері цифрового та споживчого права. У земельному законодавстві визначено збереження корупційних ризиків у кадастрі, розподілі й оренді земель, неповну уніфікацію з екологічним правом ЄС, а також негативний вплив воєнних чинників, зокрема забруднення ґрунтів і мораторії на інспекції, на інвестиційну привабливість і сталість ринку землі.

Висновки. Обґрунтовано, що подальша гармонізація цивільного та земельного законодавства України потребує системного підходу, який поєднує розвиток обов'язкової пре-триальної медіації, посилення ролі судової практики, повну цифровізацію земельного кадастру, уніфікацію земельного й екологічного права, а також реалізацію комплексної антикорупційної стратегії із фокусом на земельний сектор. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зменшенню правових прогалин, підвищенню прозорості, сталому

економічному відновленню та прискоренню інтеграції України до Європейського Союзу.

Ключові слова: гармонізація законодавства, *acquis communautaire*, цивільне право, земельне право, європейська інтеграція, альтернативне вирішення спорів, медіація, цифровізація, антикорупційна політика, воєнний стан.

Harmonization of civil and land legislation in the context of Ukraine's European integration

Pavlo Shvedenko,

PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship and Law, Educational and Research Institute of Economics, Management, Law, and Information Technologies, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4170-0148>

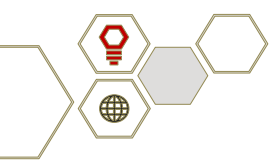
Nataliia Koval,

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor at the Department of International Relations, Educational and Research Institute of Psychology and Social Sciences, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0000-7503-9362>

Nadiya Chubokha,

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Civil Law Disciplines, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-9954-3632>

Abstract: The **purpose** of the article is a comprehensive study of the problems and prospects of harmonizing the civil and land legislation of Ukraine with

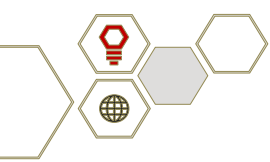

the law of the European Union in conditions of martial law, increased corruption risks, and limited institutional capacity, as well as substantiating practical directions for further adaptation to the *acquis communautaire*, taking into account modern European integration challenges.

Methods. The study uses systemic-structural, formal-legal, comparative-legal, and analytical methods. The analysis of regulatory legal acts of Ukraine and the EU, the practice of implementing EU directives, materials from European Commission reports, and a generalization of doctrinal approaches in the field of civil and land law were used. Elements of institutional and functional analysis were applied to assess the impact of war, digitalization, and anti-corruption mechanisms on the harmonization process.

Results. It is established that, as of the end of 2025, Ukraine has made significant progress in adapting its civil legislation, in particular in the fields of administrative procedures, judicial practice, and the elimination of the dualism of private law resulting from the abolition of the Commercial Code of Ukraine. At the same time, the fragmentation of alternative dispute resolution mechanisms and mediation, the insufficient role of judicial practice in the formation of a unified approach to private law, as well as limited harmonization in the field of digital and consumer law, were identified. The land legislation identified the preservation of corruption risks in the cadastre, distribution and lease of land, incomplete unification with EU environmental law, as well as the negative impact of military factors, in particular soil contamination and a moratorium on inspections, on the investment attractiveness and stability of the land market.

Conclusions. It is substantiated that further harmonization of civil and land legislation of Ukraine requires a systemic approach that combines the development of mandatory pre-trial mediation, strengthening the role of judicial practice, full digitalization of the land cadaster, unification of land and environmental law, as well as the implementation of a comprehensive anti-corruption strategy with a focus on the land sector. The implementation of the proposed measures will contribute to the

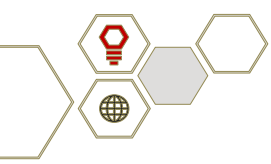
reduction of legal gaps, increased transparency, sustainable economic recovery, and acceleration of Ukraine's integration into the European Union.

Keywords: harmonization of legislation, *acquis communautaire*, civil law, land law, European integration, alternative dispute resolution, mediation, digitalization, anti-corruption policy, martial law.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. З набуттям статусу кандидата на членство в ЄС у 2022 р. Україна отримала новий імпульс до європейської інтеграції, тому гармонізація національного законодавства відповідно до *acquis communautaire* постає одним із ключових завдань. Дані, які містяться у Звіті Європейської Комісії про Україну за 2025 р., підтверджують, що процес адаптації охоплює всі сфери, включаючи цивільне та земельне право, де спостерігається певний прогрес на шляху гармонізації законодавства. Разом із тим наведені висновки містять застереження щодо значних викликів, пов'язані з війною, корупцією й обмеженими ресурсами [1].

На межі 2025–2026 рр. Україна безпосередньо наблизилася до критичної фази європейської інтеграції, а нагальна потреба в подальшій гармонізації законодавства є необхідною для відкриття наступних переговорних кластерів, особливо на тлі викликів в антикорупційній сфері та верховенстві права. За таких умов дослідження проблематики гармонізації цивільного та земельного законодавства набуває особливої важливості, оскільки воно безпосередньо впливає на готовність країни до членства в ЄС, сприяючи економічній стабільності та залученню інвестицій.

У сфері цивільного законодавства актуальність проблеми полягає в необхідності адаптації до *acquis communautaire*, зокрема в питаннях інтелектуальної власності, судовій реформі та адміністративних процедурах. У свою чергу, адаптація земельного законодавства до правових норм ЄС є вкрай важливою через вплив на сільськогосподарський сектор, який становить

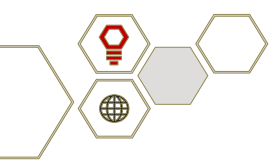

значну частку валового внутрішнього продукту України. Однією з найбільших проблем залишається корупція в кадастрі та розподілі, що вимагає ефективної антикорупційної стратегії із фокусом на земельний сектор.

Таким чином, актуальність дослідження полягає в тому, що гармонізація національного законодавства у сферах цивільного та земельного права є однією з передумов для відкриття переговорів щодо членства України у ЄС. Проведене дослідження дозволить сформулювати практичні рекомендації щодо подолання корупції, подальшої цифровізації та адаптації законодавства до норм *acquis communautaire*, сприяючи стійкому розвитку та геополітичній стабільності України в умовах триваючої агресії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз стану дослідженості проблематики гармонізації цивільного та земельного законодавства України з нормами ЄС дозволить встановити ключові тенденції, виклики та наукові прогалини.

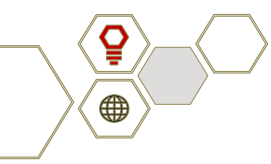
Адаптація земельних відносин до міжнародних стандартів стала об'єктом наукової розвідки Островського В. О. Автор провів аналіз ключових міжнародних нормативних актів, підкресливши позитивні зрушення в децентралізації та цифровізації кадастру в Україні, але наголосивши на необхідності системних реформ для забезпечення сталого розвитку [2]. У свою чергу, Микулець В. Ю. зробив систематизацію проблем на ринку сільськогосподарських земель і запропонував рекомендації щодо оновлення інституційного забезпечення з урахуванням принципів Спільної аграрної політики ЄС, акцентуючи на дотриманні балансу між національними та загальноєвропейським підходами [3]. Юридичні аспекти механізму оренди та консолідації земель у країнах ЄС дослідили Головня О. М. та Томашук М. С. і дійшли висновку щодо необхідності створення економічних інструментів для регулювання обігу землі в Україні, аби уникнути спекуляцій [4]. У статті Копиці М. А. представлено результати аналізу судових прецедентів ЄС, як-от

рішення стосовно Болгарії, і запропоновано рекомендації щодо запобігання ризику концентрації земель [5].

У дослідженні Парасюка В. М. та Здреник І. В. були розроблені пропозиції щодо інтеграції господарських норм до Цивільного кодексу з рекомендаціями щодо спеціального розділу для підприємництва, що ґрунтувалося на аналізі колізій і наслідків для корпоративних відносин [6]. Узагальнення питань захисту прав власності та інтелектуальної власності було зроблено у статті Хряпченко В. П. У висновках науковиця наголосила на необхідності рекодифікації Цивільного кодексу України з урахуванням європейського досвіду задля розбудови ефективної правової системи [7]. Об'єктом наукової розвідки Шинської Р. та ін. став аналіз впливу Асоціаційної угоди на цивільне законодавство із фокусом на інтелектуальній власності та спадщині, підкреслюючи роль судової практики в процесі гармонізації [8]. У роботі Тація В. висвітлена історія створення Цивільного кодексу України та інновації у результаті європейської інтеграції. При цьому автор робить особливий наголос на змінах у фінансових ринках і захисті прав [9]. Новелізація принципів верховенства права та пропорційності запропонована у статті Волощенко О. М. Дослідниця розробила власні пропозиції, посиляючись на практику ЄСПЛ, і пропонує розширення джерел права для змагальності процесу [10].

У фокусі дослідження Фокіна Я. Ф. знаходяться практичні аспекти адаптації законодавства України до норм ЄС під час збройної агресії. Автор надав рекомендації для оптимізації процесу гармонізації національного законодавства через координацію з партнерами, оцінюючи вплив агресії на правову систему [11]. Питання гармонізації законодавства у сфері захисту прав споживачів цифрових розглянуто в дослідженні Валько Л. А. Авторка провела аналіз відповідності законів Директивам ЄС, як-от 2019/770, і розробила рекомендації щодо адаптації для оновлень контенту та принципу «розумного строку» [12]. У статті Горбаченко О. та ін. зроблено порівняльний

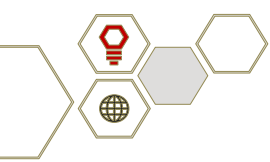

аналіз імплементації європейських норм в Україні й Угорщині, підкреслюючи географічну близькість і подібність систем. Науковці дійшли висновку про критичність імплементації норм для пришвидшення процесу інтеграції [13].

Більшість дослідників [6; 7; 9] сходяться на тому, що скасування Господарського кодексу України є ключовим кроком до усунення дуалізму приватного права та наближення до моністичного підходу, характерного для більшості правових систем ЄС, однак наголошують на ризиках виникнення колізій у регулюванні підприємницьких відносин з необхідності доповнення Цивільного кодексу спеціальними нормами про підприємництво. Водночас науковці, які аналізують земельне законодавство [2–5], акцентують увагу на потребі балансування між лібералізацією ринку землі і збереженням антиспекулятивних та екологічних механізмів, що відповідають принципам Спільної аграрної політики ЄС, з урахуванням воєнних ризиків і корупційних вразливостей. Така концепція полягає в необхідності системної, а не фрагментарної гармонізації, яка поєднує обов'язкове посилення медіації і судової практики в цивільній сфері з повною цифровізацією й екологічною уніфікацією земельного права, що дозволить одночасно подолати корупційні ризики, підвищити інвестиційну привабливість і забезпечити стале відновлення в умовах воєнного стану та євроінтеграційних зобов'язань.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз наукових праць дозволив встановити різноманітні аспекти загальної проблеми гармонізації цивільного та земельного законодавства України з нормами ЄС, які залишаються недостатньо дослідженими, що підкреслює необхідність комплексного підходу до євроінтеграції правової системи.

У земельному законодавстві бракує вивчення впливу чиннику бойових дій на імплементацію стандартів, зокрема відновлення забруднених ґрунтів та інвестицій у постконфліктний період, а також ризиків спекуляцій в умовах нестабільності. Крім того, не повною мірою адаптовані судові прецеденти ЄС

до реалій децентралізації кадастру, що лишає відкритим питання ефективності антимонопольних механізмів проти концентрації земель.

У сфері цивільного законодавства залишається невирішеним аспект взаємодії принципів верховенства права з цифровими послугами, особливо в питаннях захисту інтелектуальної власності під час рекодифікації і впливу воєнного стану на процесуальні реформи.

У загальному контексті адаптації законодавства недостатньо розкрита роль судової практики в гармонізації. Це вказує на прогалину в моделюванні антикорупційних механізмів для земельного та цивільного секторів під час перехідного періоду до членства в ЄС.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідити і систематизувати невирішені аспекти гармонізації цивільного та земельного законодавства України з нормами ЄС в умовах воєнного стану, корупційних ризиків та обмеженої інституційної спроможності.

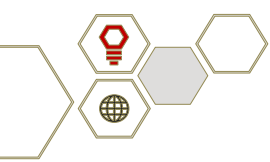
Задля досягнення поставленої мети було вирішено такі завдання:

1. Проаналізувати поточний стан адаптації цивільного та земельного законодавства до *acquis communautaire* з урахуванням впливу війни, мораторіїв та часткової цифровізації.

2. Виявити ключові прогалини, а саме фрагментарність механізмів альтернативного вирішення спорів, відсутність уніфікації з екологічним правом, корупційні ризики в земельному менеджменті, неадаптованість до воєнних чинників та недостатню роль судової практики в гармонізації споживчого та цифрового права.

3. Обґрунтувати рекомендації щодо законодавчих та інституційних заходів для подолання виявлених прогалин та забезпечення сталого відновлення.

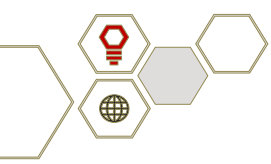
Методологія. У дослідженні застосовано комплексний методологічний підхід, що включає системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та аналітичний методи. Проведено аналіз чинного

законодавства України та *acquis communautaire* ЄС, практики імплементації ключових директив, звіту Європейської Комісії за 2025 рік, а також узагальнення сучасних доктринальних позицій у сфері цивільного та земельного права. Для оцінки впливу воєнного стану, корупційних ризиків і цифровізації використано елементи інституційного та функціонального аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2025 році Україна досягла певного прогресу на шляху адаптації цивільного законодавства до норм ЄС, зокрема в результаті реформи адміністративних процедур та судової практики, що є частиною Кластера 1 «Основи» процесу вступу. Закон України «Про адміністративну процедуру» [14], який набув чинності у 2023 році, але активно імплементується у 2025, запровадив європейські стандарти належного адміністрування, підвищивши прозорість та передбачуваність рішень органів влади. За два роки його застосування понад 61 000 посадовців пройшли навчання за підтримки ЄС, а суди розглянули понад 1 000 справ, формуючи сталу практику [15]. Це сприяє гармонізації із Хартією ЄС про основоположні права, забезпечуючи правові гарантії для громадян та бізнесу в адміністративних відносинах, включаючи цивільні спори. Однак, виклики воєнного стану гальмують повну імплементацію, зокрема через мораторії на певні процедури та часткову цифровізацію, що призводить до затримок у правозастосуванні.

Щодо реформ альтернативного вирішення спорів та медіації, Закон України «Про адміністративну процедуру» інтегрує принципи ЄС, але потребує подальшого узгодження секторального законодавства, включаючи цивільне, для підвищення ефективності. У 2025 році круглий стіл у Києві обговорив необхідність адаптації податкового, митного та цифрового законодавства до вимог цього закону, що могло б посилити медіацію в цивільних справах, зменшивши навантаження на суди [15]. Але війна посилює проблеми, як-от обмежений доступ до судів у зонах конфлікту, де

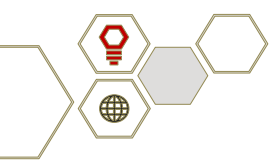

цифровізація залишається неповною, призводячи до корупційних ризиків і тривалих процесів.

Ключовим кроком у гармонізації цивільному законодавстві стало скасування Господарського кодексу України 28 серпня 2025 року, що є фундаментальною зміною для гармонізації із правом ЄС [16]. Це усуває дуалізм приватного права, інтегруючи господарські норми до Цивільного кодексу, посилюючи захист прав інвесторів і бізнесу. Проведена реформа спрямована на економічне відновлення, зменшення частки неформальної економіки та зниження корупції у державних підприємствах. У звіті ЄС по Україні за 2025 рік [1] відзначено певний прогрес, але одночасно наголошено на необхідності проведення систематичних антикорупційних заходів у судовій системі для забезпечення повної відповідності *acquis communautaire* у сферах банкрутства та корпоративних відносин.

У сфері земельного законодавства адаптація відбувається у відповідності до Плану імплементації права ЄС в аграрному секторі, який був презентований у 2025 році для глав 11, 12 та 13 переговорів. План фокусується на гармонізації ринків, прозорості процедур та конкурентоспроможності, включаючи земельні відносини в сільському розвитку. Реформи ринку землі передбачають усунення мораторіїв, але бойові дії призвели до втрати 30% виробництва та забруднення ґрунтів, обмежуючи інвестиції ЄС. Антикорупційні механізми інтегруються через прозорі правила, але кадастр потребує повної цифровізації для запобігання корупції у розподілі та оренді [17].

Слід також зазначити, що імплементація законодавства ЄС у сфері відновлюваної енергетики у 2025 році впливає на земельне право, визначаючи зони з пріоритетом на штучні території та оцінкою впливу на довкілля. Загалом, неповна цифровізація та брак фінансування через війну поки не дозволяють досягти повної відповідності, а також необхідною умовою є

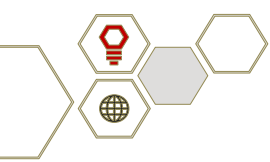

успішна реалізація нової Антикорупційної стратегії 2026–2030 для земельного сектора.

Проведений аналіз свідчить про суттєві прогалини в процесі гармонізації, які гальмують повну адаптацію українського законодавства до *acquis communautaire*. Здебільшого недоліки проявляються в неповній імплементатії ключових механізмів, відсутності системної уніфікації з екологічним правом і недостатній адаптації до воєнних реалій.

У сфері цивільного законодавства фрагментарність механізмів альтернативного вирішення спорів (ADR) і медіації залишається критичною. Закон України про медіацію 2021 року [18] не забезпечує ефективних інструментів, що призводить до перевантаження судів і низької ефективності примирення. Відсутні чіткі механізми добровільності, конфіденційності й освіти суддів, як це передбачено Директивою 2008/52/ЕС [19]. Крім того, скасування Господарського кодексу у 2025 році усуває дуалізм приватного права, але не вирішує колізій у регулюванні корпоративних і договірних відносин, особливо в умовах воєнного стану, коли зберігається неформальність економіки та корупційні ризики на державних підприємствах. Недостатньо розкрито роль судової практики у формуванні єдиного підходу до приватного права, що ускладнює захист прав інвесторів і бізнесу.

Щодо земельного законодавства, корупційні ризики в розподілі, оцінці, оренді та кадастрі залишаються значними. Відсутність повної уніфікації з екологічним правом посилює деградацію земель, особливо через забруднення ґрунтів у результаті бойових дій і воєнні мораторії на інспекції. Оскільки міжнародні стандарти імплементуються частково, то навіть помітний прогрес у децентралізації управління та цифровізації кадастру не може замінити системних реформ для сталого розвитку та раціонального використання ресурсів. Війна створює бар'єри для інвесторів, обмежуючи прозорий обіг земель і захист прав власників. Не повною мірою враховані принципи Спільної

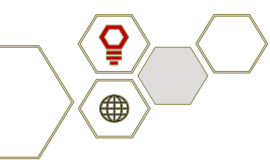
аграрної політики ЄС, зокрема баланс між національними підходами та загальноєвропейськими нормами, що гальмує інтеграцію ринку землі.

Загальні прогалини включають недостатню роль судової практики в гармонізації споживчого та цифрового права, а також обмежену координацію з міжнародними партнерами в умовах агресії. Без подолання цих недоліків постає ризик уповільнення процесів євроінтеграції та економічного відновлення (табл. 1).

Таблиця 1

Прогалини в гармонізації цивільного та земельного законодавства

Ключова прогалина	Сфера	Опис проблеми	Наслідки для євроінтеграції
Фрагментарність ADR і медіації	Цивільне законодавство	Відсутність чітких механізмів добровільності, конфіденційності та освіти; перевантаження судів	Затримки в правозастосуванні, низька ефективність примирення, невідповідність Директиві 2008/52/ЄС
Колізії після скасування Господарського кодексу	Цивільне законодавство	Невирішена інтеграція господарських норм до Цивільного кодексу, корупційні ризики на державних підприємствах	Збереження неформальності економіки, бар'єри для інвесторів
Корупційні ризики та відсутність уніфікації з екологічним правом	Земельне законодавство	Проблеми в кадастрі, розподілі та оренді; часткова цифровізація	Деградація земель, інвестиційні бар'єри, невідповідність нормам охорони довкілля ЄС
Низька адаптованість до воєнних чинників	Земельне та цивільне законодавство	Забруднення ґрунтів, мораторії на інспекції, обмеження для інвесторів	Уповільнення ринку землі, ризики спекуляцій, часткова відповідність <i>acquis communautaire</i>

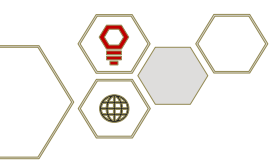
Ключова прогалина	Сфера	Опис проблеми	Наслідки для євроінтеграції
Недостатня роль судової практики в цифровому та споживчому праві	Цивільне законодавство	Обмежена гармонізація з Директивами 2019/770 й Актом про цифрові послуги	Слабкий захист прав споживачів цифрових послуг, брак прозорості

Джерело: власна розробка авторів

Результати аналізу прогалин у процесі гармонізації цивільного та земельного законодавства України з нормами ЄС свідчить про необхідність комплексних заходів для подолання фрагментарності, корупційних ризиків і впливу воєнного стану. Рекомендації базуються на системному підході до реформ, спрямованому на посилення інституційної спроможності та забезпечення сталого відновлення.

У сфері цивільного законодавства ключовим заходом є впровадження обов'язкової пре-триальної медіації для певних категорій спорів. Це дозволить зменшити навантаження на суди, підвищити ефективність примирення та наблизити регулювання до європейських стандартів добровільності та конфіденційності. Додатково пропонується посилення ролі судової практики шляхом формування єдиних підходів до приватного права, зокрема шляхом створення спеціального розділу в Цивільному кодексі для регулювання підприємницької діяльності. Це усуне колізії після скасування Господарського кодексу та посилить захист прав інвесторів, сприяючи зменшенню неформальності економіки.

Щодо земельного законодавства, першочерговим є скасування мораторіїв на інспекції і продаж земель у деокупованих районах, з розробкою чіткого плану дій. Це забезпечить прозорий обіг землі, зменшить ризики спекуляцій і деградації ґрунтів. Рекомендується повна цифровізація кадастру та інтеграція антикорупційних механізмів, включаючи посилення моніторингу розподілу й оренди. Важливим кроком є уніфікація земельного права з

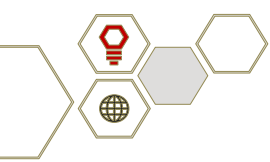
екологічними нормами ЄС, зокрема через імплементацію принципів сталого розвитку та принципів Спільної аграрної політики. Це дозволить адаптувати регулювання до вимог охорони довкілля та раціонального використання ресурсів.

Загальним інституційним заходом є розробка нової Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки з фокусом на земельний сектор. Стратегія повинна включати посилення спроможності державних органів, підвищення прозорості процедур і залучення громадського контролю.

Такі заходи забезпечать системність реформ, узгодженість національної політики з європейськими стандартами та підвищення ефективності державних інституцій. Їх реалізація сприятиме сталому економічному відновленню, зменшенню корупційних ризиків і прискоренню інтеграції України до ЄС.

Висновки. Станом на кінець 2025 року Україна досягла помітного прогресу в судовій реформі, включаючи створення спеціалізованих адміністративних судів і перевірку суддів, що сприяє гармонізації з європейськими стандартами належного адміністрування. Реформи у сфері альтернативного вирішення спорів і медіації інтегровані в Закон про адміністративну процедуру, але війна гальмує імплементацію через недоукомплектованість судів та обмеження воєнного стану. Скасування Господарського кодексу усунуло дуалізм приватного права, посилюючи захист інвесторів, але зберігаються ризики неформальності економіки. У земельному законодавстві стратегія аграрного розвитку до 2030 року фокусується на прозорості ринку землі та цифровізації кадастру, проте втрати виробництва та забруднення ґрунтів через агресію, а також мораторії на інспекції, призводять до часткової відповідності нормам ЄС щодо сталого розвитку.

Фрагментарність механізмів альтернативного вирішення спорів і медіації проявляється у відсутності чітких механізмів і даних, що не відповідає

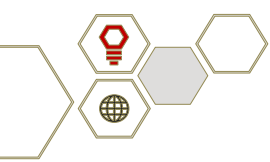
Директиві 2008/52/ЕС, призводячи до перевантаження судів. Після скасування Господарського кодексу колізії у корпоративних відносинах зберігаються через воєнний стан та корупцію в державних підприємствах. У земельному законодавстві корупційні ризики в кадастрі та розподілі посилюються відсутністю уніфікації з екологічним правом, деградацією ґрунтів і бар'єрами для іноземних інвесторів. Неадаптованість до воєнних чинників призвела до обмежень на ринку землі.

Для подолання існуючих прогалин рекомендується впровадження обов'язкової пре-триальної медіації для зменшення судового навантаження та наближення до європейських стандартів. Скасування мораторіїв на інспекції і продаж земель у деокупованих районах із дорожньою картою забезпечить прозорий обіг землі та зменшить спекуляції. Нова Антикорупційна стратегія 2026–2030 з фокусом на земельний сектор повинна посилити моніторинг і громадський контроль, інтегруючи принципи Спільної аграрної політики ЄС. Ці заходи, включаючи уніфікацію з екологічними нормами та цифровізацію, сприятимуть сталому відновленню, економічній стабільності та прискоренню інтеграції.

Перспективи подальших досліджень включають аналіз впливу воєнного стану на імплементацію цифрового права в земельних відносинах і порівняльне вивчення судової практики в країнах-кандидатах ЄС для вдосконалення антикорупційних механізмів.

Список використаних джерел

1. Ukraine 2025 report. *European Commission*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025SC0759> (дата звернення: 12.01.2026).
2. Островський В., Шаповалова К. Міжнародні стандарти регулювання земельних правовідносин і їх імплементація в Україні. *UNIVERSUM*. 2025. № 20. С. 162–168. URL:

<https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1916>

(дата

звернення: 12.01.2026).

3. Микулець В. Земельне право України у контексті євроінтеграційних процесів. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Право»*. 2025. № 12 (52). С. 2805–2814. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)-2805-2814](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52)-2805-2814) (дата звернення: 12.01.2026).

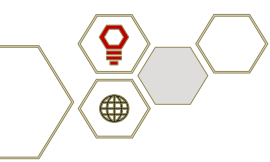
4. Головня О., Томашук М. Формування земельних відносин в Україні для забезпечення ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств з урахуванням європейського досвіду. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-5> (дата звернення: 12.01.2026).

5. Копиця М. А. Політика ЄС у ділянці обігу земель сільськогосподарського призначення: загальна характеристика. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 358–365. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.61>

6. Парасюк В. М., Здреник І. В. Гармонізація цивільного та господарського права після скасування Господарського кодексу України: виклики та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 1. №. 88. С. 353–362. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.1.52> (дата звернення: 12.01.2026).

7. Хряпченко В. Актуальні проблеми цивільного права України у контексті євроінтеграції. *Успіхи і досягнення у науці. Серія «Право»*. 2024. № 8 (8). С. 214–225. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8\(8\)-214-225](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8(8)-214-225) (дата звернення: 12.01.2026).

8. Updating civil legislation in accordance with European quality standards: the example of Ukraine / R. Shyshka et al. *DIXI*. 2022. Vol. 24, No. 1. P. 1–27. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/8498848.pdf> (дата звернення: 12.01.2026).

9. Tatsiy V. Re-codification of the Civil Law of Ukraine: On the Way to European Integration. *Global Journal of Comparative Law*. 2021. Vol. 10, No. (1-2). P. 1–4. DOI: <https://doi.org/10.1163/2211906X-10010001> (дата звернення: 12.01.2026).

10. Волощенко О. Модернізація та функціонування принципів цивільного процесуального права України у контексті євроінтеграційних процесів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2024. № 37. С. 105–111. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2024-37-11> (дата звернення: 12.01.2026).

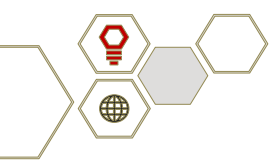
11. Фокін Я. Ф. Проблеми та перспективи адаптації законодавства України до норм ЄС під час збройної агресії. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-01-09> (дата звернення: 12.01.2026).

12. Валько Л. А. Гармонізація законодавства України та ЄС у сфері захисту прав споживачів цифрових послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Т. 2, № 86. С. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.7> (дата звернення: 12.01.2026).

13. Implementation of EU norms in Ukraine and Hungary: a comparative legal analysis on the path to European integration / Horbachenko O. et al. *Salud, Ciencia y Tecnología-Serie de Conferencias*. 2025. Vol. 4. Article 667. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf2025667> (дата звернення: 12.01.2026).

14. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX : станом на 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 12.01.2026).

15. Два роки реформи адміністративної процедури в Україні: підтриманий ЄС крок на шляху до євроінтеграції. *EU4PAR2*. URL: <https://eu4par.eu/dva-roky-reformy-administratyvnoyi-proczedury-v-ukrayini->

pidtrymanyj-yes-krok-na-shlyahu-do-yevrointegracziyi/ (дата звернення: 12.01.2026).

16. BDO в Україні про скасування Господарського кодексу — крок до гармонізації з правом ЄС. *American Chamber of Commerce in Ukraine*. URL: <https://chamber.ua/ua/news/bdo-v-ukraini-pro-skasuvannia-hospodarskoho-kodeksu-krok-do-harmonizatsii-z-pravom-yes/> (дата звернення: 12.01.2026).

17. Євроінтеграція: Україна презентувала План імплементації права ЄС в аграрному секторі. *Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/fab1f56b-5ae5-42eb-9057-dde0d49af70f?lang=uk-UA&title=PlanImplementatsiiPravasVAgrar> (дата звернення: 12.01.2026).

18. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 12.01.2026).

19. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/52/oj/eng> (дата звернення: 12.01.2026).